

مدخل‌های تاریخ علم در دایرةالمعارف اسلام

افسانه منفرد^۱

دایرةالمعارف اسلام^۲، دانشنامه‌ای در حوزه فرهنگ و تمدن مسلمانان است که ویرایش دوم آن مأخذ استخراج مدخل‌های تاریخ علم در این گزارش است. تألیف این ویراست از مأخذ مذکور با عنوان ویرایش جدید و بدون عنوان فرعی به زبان‌های انگلیسی و فرانسه در سال ۱۳۳۳/۱۹۵۴ش آغاز شد و انتشار آن در ۱۲ جلد بیش از چهار سال طول کشید. در سال ۱۳۸۶/۲۰۰۲ش جلد آخر (یازدهم) و در سال ۱۳۸۳/۲۰۰۴ش جلد دوازدهم آن با عنوان تکمله انتشار یافت. جلد سیزدهمی نیز مشتمل بر دو نوع فهرست تدوین و در سال ۱۳۸۵/۲۰۰۶ش منتشر شد. سر ویراستاری ویرایش دوم برعهده گیب^۳، پروونسال^۴، کرامر^۵، شاخت^۶، لويس^۷، پلا^۸، مناژ^۹، وان دنزل^{۱۰}، هاوتینگ^{۱۱}، باسورث^{۱۲} و بیرمن^{۱۳} بوده است.

ویرایش سوم دایرةالمعارف مذکور از ۱۳۸۶/۲۰۰۷ش زیر نظر چهار سر ویراستار: کرامر، اورت رادسون^{۱۴}، جان ناواس^{۱۵} و دنيس ماترينگ^{۱۶} آغاز شده و قرار است طی پانزده سال به پایان برسد. دایرةالمعارف اسلام را می‌توان ثمره اسلام‌شناسی غربیان یا به معنی وسیع‌تر ثمره دین و شرق‌شناسی آنان دانست. انگیزه طراحان این دانشنامه، همانند اصحاب دیگر دایرةالمعارف‌ها، تدوین و عرضه منسجم دانش بشری بوده است.

هدف مجموعه مدخل‌های این اثر، دستیابی به شناخت همه جنبه‌های دنیای مسلمانان از جمله معرفی شخصیت‌های سیاسی و تحولات تاریخی، بسط دهندگان آموزه‌های اسلامی، درونمایه این

۱. monfared.afsaneh@yahoo.com

2. *Encyclopedia of Islam* (EI²)
 3. Gibb
 4. Levi - Provençal
 5. Kramer
 6. Schacht
 7. Lewis
 8. Pellat
 9. Menage
 10. Van Donzel
 11. Hawting
 12. Bosworth
 13. Beurman
 14. Everett Rowsan
 15. John Nawas
 16. Denis Matringe

آموزه‌ها، تحولات کم و بیش جدید کشورهای اسلامی، شناسایی جاها و بستر جغرافیایی و برخی دیگر از جنبه‌های گوناگون تمدن و فرهنگ مسلمانان مانند آداب و رسوم، انواع غذاها، سبک‌ها و آثار معماری، مدخل‌های هنری و سرانجام موضوعات علمی این سرزمین‌هاست. هدف این گزارش نیز معرفی همین دسته‌ اخیر یعنی مدخل‌های تاریخ علم در شعبات نجوم، ریاضی، کیمیا، پزشکی، داروشناسی، کانی‌ها، گیاهان و جانوران سرزمین‌های مسلمان‌نشین است.

یادآوری چند نکته در باب جدول عرضه شده لازم به نظر می‌رسد.

۱. برخلاف فهرست مدخل‌های تاریخ علم دایرةالمعارف بزرگ اسلامی و دانشنامه جهان اسلام که در شماره سوم میراث علمی عرضه شد، در این جدول از آوردن شناسه برای مدخل‌ها صرف نظر شده است؛ چرا که بیشتر آنها مشترک با مدخل‌های دو مأخذ یاد شده و مصداق همان توضیحات است. افزون بر این، بسیاری از مدخل‌ها مشهور و بی‌نیاز از توضیح است. تنها اشاره کوتاهی به حوزه موضوعی برخی از آنها شده است.

۲. ضبط مدخل‌ها براساس نظام آوانگاری^۱ طراحی شده است که گرچه به خواننده ناآشنا در شناخت ضبط درست کلمه کمک می‌کند، چون مبنای اولیه سرویراستاران تلفظ عربی و سپس ترکی بوده، خواندن برخی کلمات را برای فارسی زبانان نامأنوس ساخته است (برای نمونه: نیریزی، مشک، عُناب...). در این موارد نیز تلفظ فارسی برای شناسه انتخاب شده اما معادل لاتینی براساس تلفظ مدخل در مرجع مذکور است.

۳. تا حد امکان تلاش شده است کلمات و مدخل‌های عربی که معادل فارسی دارند، ترجمه شود و اصطلاح و واژه فارسی مدخل اصلی باشد (مثلاً «سگ» در برابر «کلب»، «گرگ» برای «ذئب» و «گل» برای «ورد»).

دو فهرست پیشین که در جدولی یگانه از مدخل‌های تاریخ علم دو مأخذ دانشنامه جهان اسلام و دایرةالمعارف بزرگ اسلامی در شماره قبلی میراث علمی (ص ۹۹-۱۲۲) عرضه شد، حاصل کوشش ایرانیان نخست در ترجمه و سپس تألیف و تکمیل مقالات همین دایرةالمعارف اسلام است. در ایران ابتدا تصمیم بر ترجمه دایرةالمعارف اسلام و به تبع آن مدخل‌های مربوط به تاریخ علم بود، ولی با تشکیل هیئت علمی به سرپرستی احسان یارشاطر، بنا بر تدوین دایرةالمعارف ایرانی با نام دانشنامه ایران و اسلام حاوی ترجمه منتخبی از مقاله‌های ویرایش ۱ و ۲ دایرةالمعارف اسلام و مقاله‌های تألیفی با تأکید بر معرفی فرهنگ ایران گذاشته شد. انتشار این اثر در ۱۳۵۴ش آغاز شد. در مجموع، ده جزوه از این اثر منتشر و با پیروزی انقلاب اسلامی روند کار آن متوقف شد. جزوه

1. Transliteration

یازدهمی نیز در ۱۳۷۰ش از سوی انتشارات علمی فرهنگی منتشر شد که با مقاله نیمه تمام «اردبیل» پایان می‌یافت. برای تکمیل و اطمینان از صحت ترجمه مدخل‌ها در فهرست حاضر، این ۱۱ جزوه نیز علاوه بر ۱۳ جلد دایرةالمعارف اسلام بررسی شد.

مشخصات منبع جدول این شماره:

The Encyclopedia of Islam, New Edition, E. J. Brill, Leiden, 12 vols., 1954-2004.

جدول مدخل‌های تاریخ علم به همراه آوانگاری عربی، فارسی، ترکی و اردو^۱

تعداد واژه‌ها	نویسنده	معادل در ET^2	عنوان مدخل
۳۰۰۰	Hill-Fahd	Mā'	۱ آب
۳۰۰	Hell	Ābanūs	۲ آب‌نوس
۴۰۰	Lewin	Āthār 'ulvī	۳ آثار علوی (پدیده‌های جوئی)
۱۵۰	ed.	Ādarraḳ	۴ آذراق (نام خانواده‌های پزشک از بربرهای مراکش در سده ۱۱)
۱۵۰	Hell	Ādhargūn	۵ آذگون (نام گیاه)
۲۰۰	Ruska	Ḥadīd	۶ آهن
۳۰۰	Dietrich	Maghnāṭīs	۷ آهن‌ریبا
۹۰۰	Viré	Ghazāl	۸ آهو
۲۵۰	Diertrich	Khārṣīnī	۹ آهن‌چینی
۹۰۰	Pellat	Mir'āt	۱۰ آینه
۴۰۰	Vernet	Ibn Abī Uṣaybī'a	۱۱ ابن ابی اصیبعه (مورخ تاریخ پزشکی)
۴۰۰	Dietrich	Ibn Abī al-Ash'ath	۱۲ ابن ابی الأشعث (پزشک)
۱۰۰	Vernet	Ibn Abī al-Bayān	۱۳ ابن ابی البیان (پزشک)
۵۰۰	Pengree	Ibn Abī al-Ridjāl	۱۴ ابن ابی الرجال (منجم)
۳۰۰	Witkam	Ibn al-Akfānī	۱۵ ابن الأکفانی (پزشک)
۱۵۰	Vernet	Ibn Amadjūr	۱۶ ابن اماجور (خانواده‌ای منجم)
۱۲۰	ed.	Burghuth	۱۷ ابن برغوث (ریاضیدان و منجم)
۱۰۰۰	Schacht	Ibn Buṭlān	۱۸ ابن بطلان (پزشک)
۳۰۰	Dietrich	Ibn Biklārīsh	۱۹ ابن بکلارش (پزشک و داروشناس)

۱. منظور از ed. در ستون نویسنده «هیئت تحریریه» است.

تعداد واژه‌ها	نویسنده	معادل در EI^2	عنوان مدخل	
۵۰۰	Vernet-Suter- Ben Cheneb	Ibn al-Bannā'	ابن بنای مراکشی (ریاضیدان و منجم)	۲۰
۴۰۰	Vernet	Ibn Bayṭār	ابن بیطار (گیاه و داروشناس)	۲۱
۴۰۰	Meyerhof	Ibn Tilmīdh	ابن تلمیذ (پزشک)	۲۲
۲۰۰	Vernet	Ibn Djamī'	ابن جامع، هبة الله (پزشک)	۲۳
۲۰۰	Idris	Ibn Djazzār	ابن جزّار (پزشک)	۲۴
۴۰۰	Vernet	Ibn Djazla	ابن جزله (پزشک)	۲۵
۲۰۰	Dietrich	Ibn Djuldjul	ابن جلجل	۲۶
۵۰	Vajda	Ibn Djanāḥ	ابن جناح (پزشک)	۲۷
۱۰۰۰	Löfgren	Al-Hamdānī	ابن حائك (ریاضیدان)	۲۸
۳۰۰	Gilbert	Ibn Khātima	ابن خاتمه	۲۹
۵۰۰	Fleisch	Ibn Khishāb	ابن خشاب (دانشمند جامع‌الاطراف)	۳۰
۲۰۰	Vadet	Ibn Khaṣīb	ابن خصیب (منجم)	۳۱
۱۰۰۰	Schacht	Ibn Riḍwān	ابن رضوان (پزشک)	۳۲
۵۰۰	Dietrich	Ibn Rumīyī	ابن رومیه (گیاه‌داروشناس)	۳۳
۱۵۰۰	Arnaldez	Ibn Zuhr	ابن زهر (پزشک)	۳۴
۳۰۰	Dietrich	Yūḥannā b. Sarābiyūn	ابن سرابیون (پزشک)	۳۵
۴۰۰	Suter-Vernet	Ibn Sā'ātī	ابن ساعاتی (پزشک)	۳۶
۲۰۰	Vernet	Ibn Samdjūn	ابن سمجون	۳۷
۶۰۰	Pingree	Ibn Samḥ	ابن سمح	۳۸
۲۵۰۰	Goichon	Ibn Sīnā	ابن سینا	۳۹
۲۰۰	Searcia Amortti	Ibn Shībl	ابن شبل (پزشک)	۴۰
۳۰۰	ed.	Ibn Shaḡrūn	ابن شقرون (پزشک)	۴۱
۲۰۰	Goldstein	Ibn Ṣaffār	ابن صفّار (منجم و ریاضیدان)	۴۲
۱۰۰	Vernet	Ibn Ṭamlūs	ابن طملوس (پزشک)	۴۳
۱۵۰	Vernet	Ibn al-Ṭayyib	ابن الطیب (پزشک)	۴۴
۲۰۰	Goldstein	Ibn 'Irāḡ	ابن عراق (منجم و ریاضیدان)	۴۵
۳۰۰	Bosworth	Ibn Farīghūn	ابن فریغون (دانشنامه‌نگار علوم)	۴۶
۴۰۰	Hamarneh	Ibn Ḳuf	ابن قف (پزشک)	۴۷

تعداد واژه‌ها	نویسنده	معادل در EI^2	عنوان مدخل	
۴۰۰	Dietrich	Ibn al-Ḳiftī	ابن قفطی (نگارنده تاریخ حکماء)	۴۸
۱۰۰	Perlmann	Ibn Kammūna	ابن کمونه (چشم پزشک)	۴۹
۶۰۰	Vadet	Ibn Māsavayh	ابن ماسویه (پزشک)	۵۰
۲۰۰	Ruska-Viré	Ibn Mundhir	ابن منذر (پزشک)	۵۱
۱۰۰۰	Vajda	Ibn Maymūn	ابن میمون (پزشک و متکلم)	۵۲
۱۰۰۰	Max Meyerhof Shacht	Ibn Nafis	ابن نفیس (پزشک)	۵۳
۲۰۰	Hapkins	Ibn Wāfid	ابن وافد (پزشک و داروشناس)	۵۴
۱۵۰	Vernet	Ibn Hubal	ابن هبل (پزشک)	۵۵
۱۰۰۰	Vernet	Ibn Haytham	ابن هیثم (فیزیکدان)	۵۶
۳۰۰	Birnbaum	Ibn Ya'īsh	ابن یعیش (پزشک)	۵۷
۲۰۰	Goldstein	Ibn Yūnus	ابن یونس (منجم)	۵۸
۱۵۰۰	Pines	Abū al-Barakāt	ابوالبرکات (پزشک)	۵۹
۴۵۰	Pérés	Abū al-Khayr al-Ishbīlī	ابوالخیر اشبیلی (گیاه‌شناس)	۶۰
۱۷۰۰	Pellat	Abū al-'Anbas al- Ṣaymarī	ابوالعنبس الصیمری	۶۱
۶۰۰	Madelung	Abū al-Khayr Khammār	ابوالخیر خمّار (پزشک)	۶۲
۴۵۰	Suter	Abū'l-Wafā' al-Būzjdjānī	ابوالوفاء بوزجانی (منجم و ریاضیدان)	۶۳
۱۰۰۰	Viré	Abū Barākiṣh	ابوبراقش (نام دو پرنده)	۶۴
۶۰۰	Pingree	Abū Sahl	ابوسهل بیژن بن رستم کوهی (منجم و ریاضیدان)	۶۵
۸۰۰	ed.	Abū Shādī	ابوشادی (پزشک)	۶۶
۷۰۰	Hartner	Abū Kāmil Shudjā'	ابوکامل شجاع (ریاضیدان)	۶۷
۴۵	Millás	Abū Ma'shar Balkhī	ابومعشر بلخی (منجم و احکامی)	۶۸
۱۵۰	Goldstein	Ibn 'Irāq	ابونصر عراق (منجم و ریاضیدان)	۶۹
۲۵۰	Anawti	Abharī	ابهری (ریاضیدان و منجم)	۷۰
۲۰۰	Dietrich	Uthāl	اثال (ظرفی در کیمیاگری)	۷۱
۵۰۰	Fahd	Ikhtilādj	اختلاج (اصطلاح پزشکی)	۷۲

تعداد واژه‌ها	نویسنده	معادل در EI^2	عنوان مدخل
۱۵۰	Fahd	I $\dot{k}h\ddot{t}i\ddot{y}ar\ddot{a}t$	۷۳ اختیارات (اصطلاح احکام نجومی)
۲۰۰۰	Lewin	Adwīya	۷۴ ادویه
۴۰۰	Dietrich	Djāwars	۷۵ ارزن
۵۰	ed.	Argan	۷۶ ارگن (نوعی درخت)
۲۵۰۰	Viré	Faras	۷۷ اسب
۱۵۰	Pingree	Istiḳbāl	۷۸ استقبال (اصطلاح نجومی)
۱۰۰۰	Fahd	Istiḳsām	۷۹ استقسام (اصطلاح نجومی)
۴۰۰	Kuran	Ishāḳ Efendī	۸۰ اسحاق افندی (ریاضیدان)
۴۵۰	Strohmaier	Ishāḳ b. Ḥunayn	۸۱ اسحاق بن حنین
۳۰۰	Altmann	Ishāḳ b. Sulaymān al-Isrā'īlī	۸۲ اسحاق بن سلیمان اسرائیلی (پزشک)
۱۰۰	Spies	Ishāḳ B Murād	۸۳ اسحاق بن مراد (پزشک)
۳۵۰۰	Hartner	Asturlāb	۸۴ اسطرلاب
۵۰۰	Tibbetts	Iṣba'	۸۵ اصبع (واحد اندازه‌گیری)
۱۰۰	Arnaldej	Iṣṭifān b. Basīl	۸۶ اصطفن بن بسیل (مترجم آثار پزشکی)
۱۲۰۰	Dietrich	Afāwih	۸۷ افایوه (دارو)
۱۵۰	Kopf	Afsantīn	۸۸ افسنتین (گیاه طبی)
۳۰۰	Dubler	Afyūn	۸۹ افیون (کاربرد پزشکی)
۵۰۰	Lewin	Akrābādhīn	۹۰ اقربادین (رساله‌ای در داروشناسی)
۱۲۰۰	Brentjes	Uḳlidis	۹۱ اقلیدس
۱۵۰۰	Miqeul	Iḳlīm	۹۲ اقلیم (اصطلاح نجومی)
۱۰۰۰	Johnstone	Aḳūnīṭūn	۹۳ افونیطون (سمی گیاهی)
۹۰۰	Ullmann	Iksīr	۹۴ اکسیر
۶۰۰	Dietrich	Iklīl al-Malik	۹۵ اکلیل الملک
۳۰۰	Ruska-Plessner	Almās	۹۶ الماس
۸۰۰	Mercé Comes	Umayya b. 'Abdul'azīz Abu'l-Ṣalt	۹۷ امیه بن عبدالعزیز بن ابوالصلت
۴۰۰	Wiedemann- Plessner	Anbīḳ	۹۸ انبیک (دستگاهی در کیمیاگری)
۲۵۰	Waines	Tīn	۹۹ انجیر

تعداد واژه‌ها	نویسنده	معادل در EI^2	عنوان مدخل	
۵۰۰	Dietrich	Anzarūt	انزروت (گیاه دارویی)	۱۰۰
۲۰۰	Brockelmann- Vernet	Anṭākī	انطاکی (پزشک)	۱۰۱
۳۰۰	Canard	Anṭākī	انطاکی (پزشک)	۱۰۲
۸۰۰	Pellat	Anwāʾ	انواء	۱۰۳
۴۰۰۰	Burton Boge- Ashtor	Makyāl and Mawāzin	اوزان و مقادیر	۱۰۴
۵۰۰	Dietrich	Ahrūn	اهرون (پزشک)	۱۰۵
۲۰۰	Dietrich	Bābūnadj	بابونج/ بابونه (گیاه دارویی)	۱۰۶
۳۰۰	Penelope Johnsounet	Turundjān	بادرنگیویه (گیاه دارویی)	۱۰۷
۳۰۰۰	Sadan	Khamr	باده	۱۰۸
۴۰۰	Dietrich	Shukāʿā	باذآورد (گیاه دارویی)	۱۰۹
۱۲۰۰۰	Colin-Ayalon- Floor-Savory-Yar Mohammad Khan-Parry	Bārūd	باروت	۱۱۰
۲۴۰۰	Viré	Bayzara	بازداری (پرورش باز)	۱۱۱
۱۰۰	Kopf	Bān	بان (درخت)	۱۱۲
۵۰۰	Nallino	Battānī	بتانی (منجم)	۱۱۳
۷۰۰	Sourdel	Bukhtishūʿ	بختیشوع (نام چند پزشک)	۱۱۴
۸۰۰	Macdonald	Budūḥ	بدوح (طلسمی از حروف ابجد)	۱۱۵
۴۰۰	Galand-Pernet	Ayyām alʿadjūz	برد العجوز (الصطلاحی در تقویم)	۱۱۶
۴۰۰	Suter	Badīʿ al-Asṭurlābī	بدیع اسطرلابی (منجم و پزشک)	۱۱۷
۱۲۰۰	Waines	Ruzz	برنج	۱۱۸
۱۰۰	Menage	Bashīr Čelebī	بشیر چلبی (پزشک)	۱۱۹
۱۵۰	Vernet	Biṭrūdji	بطروجی (منجم)	۱۲۰
۲۰۰۰	Plessner	Baṭlamīyūs	بطلمیوس	۱۲۱
۱۵۰۰	Dietrich	Buḳrāt	بقراط	۱۲۲
۳۰۰	Kopf	Baḳḳam	بقم (نوعی چوب)	۱۲۳
۲۰۰	ed.	Ballā/Ibn ʿAzzuz	بلا (حکیم مراکشی)	۱۲۴

تعداد واژه‌ها	نویسنده	معادل در EI^2	عنوان مدخل
۹۰۰	Ali Nihat	Bulbul	۱۲۵ بلبل
۶۰۰	Millás	Balkhī	۱۲۶ بلخی (منجم)
۵۵۰	Ruska-Lamm	Billawr	۱۲۷ بلور (گونه‌ای از کوارتز شفاف)
۵۰۰	Huiü Miranda	Faḥṣ al-Balūṭ	۱۲۸ بلوط
۱۵۰	Kopf	ʿAfṣ	ذیل بلوط دو مقاله می‌آید: مقاله دوم «عفص»
۱۵۰۰	Pingree	Balīnūs	۱۲۹ بلینوس (حکیم یونانی)
۱۵۰	Hell-Pellat	Baliyya	۱۳۰ بلیه (شتر ماده)
۳۰۰	Mayerhof	Bandj	۱۳۱ بنگ
۲۰۰۰	Fleischhammer	Munadjim, Banū	۱۳۲ بنو منجم
۵۰۰	Hill	Mūsā, Banū	۱۳۳ بنوموسی
۵۰۰	Dietrich	Bawraq	۱۳۴ بوره (نمکی عمدتاً شامل سدیم کربنات سودا)
۳۰۰۰	Viré	Ḳird	۱۳۵ بوزینه
۷۰۰	Dietrich	Būnī	۱۳۶ بونی (نویسنده در علوم خفیه)
۳۵۰	Pingree	Kharaḳī	۱۳۷ بهاء‌الدین خرقی (مؤلف آثار نجومی)
۴۰۰	Dunlop	Bahdjat Muṣṭafā Efendi	۱۳۸ بهجت مصطفی افندی (پزشک عثمانی)
۱۷۰۰	Boilot	Bīrūnī	۱۳۹ بیرونی
۳۰۰	Plessner	Bayṭār	۱۴۰ بیطار
۲۵۰۰	Dunlop-Colin- Şehsuvaroglu	Bīmāristān	۱۴۱ بیمارستان
۵۰۰	Plessner	Bāzahr	۱۴۲ پادزهر
۲۵۰	Kopf	Ayyil	۱۴۳ پازن (بز کوهی)
۱۲۰۰۰	Ashtor-Inaliek	Ḳuṭun	۱۴۴ پنبه
۷۰۰۰	Savage Smith- Klein-Franke- Zhu ming	Ṭibb	۱۴۵ پزشکی
۴۰۰	Viré	Ṭāʾir	۱۴۶ پزنده
۲۰۰۰	Viré	Namīr	۱۴۷ پلنگ
۲۰۰۰	Wiedemann	Mizān	۱۴۸ تراز

تعداد واژه‌ها	نویسنده	معادل در EI^2	عنوان مدخل	
۵۵۰۰	Burton-Page- Wiedemann	Mizān		۱۴۹ ترازو
۱۵۰	Schirmer	Tasyīr		۱۵۰ تَسْییر (اصطلاح احکام نجومی)
۳۰۰	Plessner	Tishrīn		۱۵۱ تِشْرِی (دو ماه اول تقویم سُریانی)
۱۵۰۰	Savage-Smith	Tashrīh		۱۵۲ تشریح (کالبدشکافی)
۱۰۰	King	Ta'ḍīl		۱۵۳ تعدیل (اصطلاح نجومی)
۱۰۰	King	Ta'ḍīl al-zamān		۱۵۴ تعدیل زمان (اصطلاح نجومی)
۲۸۰۰	Hofelich-Varisco	Taqwīm		۱۵۵ تقویم
۵۰۰	King	Taqī al-Dīn		۱۵۶ تقی‌الدین (منجم عثمانی)
۸۰۰	Remke Kruk	Taqwīn		۱۵۷ تقوین (تولید)
۴۰۰	Viré	Timsāh		۱۵۸ تمساح
۱۰۰	Plessner	Tammūz		۱۵۹ تموز (دهمین ماه تقویم سریانی)
۱۰۰	Kunitzsch	Tinnīn		۱۶۰ تَنِّین (صورت فلکی)
۲۰۰	Johnstone	Tūt		۱۶۱ توت
۲۵۰۰	Mathee	Tūtūn		۱۶۲ توتون
۲۵۰۰	Viré	Mahāt		۱۶۳ تیزشاخ
۶۰۰	Rashed-Morélon	Thābit b. Qurra		۱۶۴ ثابت بن قره
۳۰۰	Suter	Djābir b. Aflah		۱۶۵ جابر بن افلح (منجم و ریاضیدان)
۲۰۰۰	Kraus-Plessner	Djābir b. Ḥayyān		۱۶۶ جابر بن حیان (شیمیدان)
۹۰۰	Waljer	Djālīnūs		۱۶۷ جالینوس
۱۱۰۰۰	Pellat-Rertev Nail- Boraton- Elwell Sutpn	Ḥaywān		۱۶۸ جانور
۱۵۰۰	Hartner	Djabr wa'l muḳābala		۱۶۹ جبر و مقابله
۴۵۰	Macdonald- Plessner	Djadwal		۱۷۰ جدول
۲۵۰۰	Dols	Djudhām		۱۷۱ جذام
۱۰۰۰	Dunlop	Djarrāh		۱۷۲ جراح
۴۰۰	Schacht	Djurdjānī		۱۷۳ جرجانی
۱۲۰۰	Martinez Martin	Madd wa djazr		۱۷۴ جزر و مدّ
۵۰۰	Hill	Djazarī		۱۷۵ جزری (دانشمند علم مکانیک)

تعداد واژه‌ها	نویسنده	معادل در EI^2	عنوان مدخل
۲۰۰۰	Taqizadeh	Djalālī	۱۷۶ جلالی (تقویم)
۴۰۰	Strohmaier	Djildakī	۱۷۷ جلدکی (شیمیدان)
۴۰۰	Waines	Sh'īn	۱۷۸ جو
۵۰۰	Hartner	Djuwzahar	۱۷۹ جوزهر (اصطلاح نجومی)
۳۵۰	Kall	Zi'baḡ	۱۸۰ جیوه
۴۰۰	Colin	Čāy	۱۸۱ چای
۴۰۰	Hill	Nā'ūra	۱۸۲ چرخ چاه
۳۰۰	Suter-Vernet	Djaghminī	۱۸۳ چغمینی (منجم)
۳۰۰	Walsh	Ḥādji Pāshā	۱۸۴ حاجی پاشا (پزشک)
۸۰۰	Pellat	Ḥārith b. Kaldi	۱۸۵ حارث بن کلدی (پزشک)
۵۰۰	Dietrich	Ḥubaysh Dimashkī	۱۸۶ حبیش دمشقی (پزشک)
۷۰۰	Hartner	Ḥabash al-Ḥāsib Almarwzi	۱۸۷ حبش/حبش حاسب (منجم)
۵۰۰	Dietrich	Faṣṣād, Ḥadjdjām	۱۸۸ حجات کننده، فصد کننده
۲۰۰	Pellat	Ḥirbā'	۱۸۹ حرباء
۱۲۰۰	Gardet	Ḥisāb	۱۹۰ حساب
۱۰۰۰	Pellat	Ḥisāb al-'aḡd	۱۹۱ حساب العقد (اصطلاح در حساب)
۴۰۰	Souissi	Ḥisāb al-Ghubār	۱۹۲ حساب الغبار (حساب کردن با خاک)
۱۲۰۰	Leven	Ḥashish	۱۹۳ حشیش
۸۰۰	Lovis	Ḥalfā'	۱۹۴ حلفاء (گیاه)
۵۰۰	Colin	Ḥinnā'	۱۹۵ حنا
۲۰۰۰	Strohmaier	Ḥunayn b. 'Ishāḡ	۱۹۶ حنین بن اسحاق
۲۵۰۰	Hill	Ḥiyal	۱۹۷ حیل (علم مکانیک)
۸۰۰	Dietrich	Lubān	۱۹۸ خاربن
۴۰۰	Dietrich	Shīḡ	۱۹۹ خارگوش (گیاه)
۱۵۰۰	Viré	Ḳunfidh	۲۰۰ خارپشت
۸۰۰	Samsó	Khāzin	۲۰۱ خازن (منجم و ریاضیدان)
۵۰۰	Vernet	Khāzinī	۲۰۲ خازنی (منجم و پزشک)
۵۰۰	Fahd	Shāma	۲۰۳ خال (عارضه پوستی)

تعداد واژه‌ها	نویسنده	معادل در EI^2	عنوان مدخل	
۵۰۰	Ruska	Ḥimār	خر	۲۰۴
۴۵۰	Kopf	Dīk	خروس	۲۰۵
۱۵۰	ed.	Khalīfa b. Abī'l- Maḥāsīn	خلیفه بن ابی المحاسن (پزشک)	۲۰۶
۳۰۰۰	Vernet	Kha ^w ārazmī	خوارزمی (ریاضیدان و منجم)	۲۰۷
۳۵۰۰	Rachel Milstein	Shams	خورشید	۲۰۸
۱۲۰۰	Viré	Khinzīr	خوک	۲۰۹
۲۵۰۰	Pellat	Dam	خون	۲۱۰
۲۵۰	Suter-Samsó	Khayyāt	خیاط (منجم)	۲۱۱
۷۰۰	Sourdel	Dār al-'ulūm	دارالعلوم (نام چند نهاد علمی)	۲۱۲
۶۰۰	Dietrich	Dārshīn	دارچین	۲۱۳
۵۰۰	Dietrich	Shih	درمنه	۲۱۴
۵۰۰	Halm	Dawār	دوار (حرکت ستارگان)	۲۱۵
۴۰۰	Dubler	Diyusḡurīdis	دیسقوریدس (پزشک)	۲۱۶
۶۰۰	Hinz	Dhirā'	ذراع	۲۱۷
۳۰۰۰	Goodman	Rāzī	رازی	۲۱۸
۳۰۰	Dietrich	Basbās	رازیانه	۲۱۹
۴۰۰	Viré	Nims	راسو	۲۲۰
۱۰۰۰	King	Rub'	ربع (ابزاری نجومی)	۲۲۱
۱۰۰	Plessner	Rabī'	ربیع (ماه سوم و چهارم قمری)	۲۲۲
۲۵۰	Marzolph	Rukhkh	رخ (پرنده)	۲۲۳
۵۰۰	Nomanul Haq	Rukn	رکن (اصطلاح علوم طبیعی)	۲۲۴
۲۰۰	Kahl	Ramad	رَمَد	۲۲۵
۷۰۰	Plessner	Ramaḡān	رمضان	۲۲۶
۸۰۰۰	Morabia	Lawn	رنگ	۲۲۷
۱۰۰۰	Wiedemann	Ḳaws ḡuzah	رنگین کمان	۲۲۸
۵۰۰	Viré	Tha'lab	روباه	۲۲۹
۱۰۰۰	Ullmann	Rūfus al-Afsīsī	روفس الافسیسی (پزشک)	۲۳۰
۶۰۰	King	Ru'yat al-Hilāl	رؤیت هلال	۲۳۱

تعداد واژه‌ها	نویسنده	معادل در EI^2	عنوان مدخل
۱۳۰۰۰	Rashed	Riyādiyyāt	۲۳۲ ریاضیات
۱۴۰۰	Amme Regourd	Zā'irdja	۲۳۳ زایجه (جدول احکام)
۱۵۰	Viré	Zarāfa	۲۳۴ زرافه
۴۰۰	Viré	Mishmish	۲۳۵ زردآلو
۱۰۰۰	Sanagustin	Za'farān	۲۳۶ زعفران
۱۵۰۰	Samsó	Zarḳālī	۲۳۷ زرقالی (منجم)
۲۰۰۰	Melville	Zalzala	۲۳۸ زلزله
۸۰۰	Ghada al-Hijjawi al-Qudumi	Zummurrud	۲۳۹ زمرد
۲۰۰۰	Viré	Naḥl	۲۴۰ زنبور
۱۳۰۰	Johnstone	Summ	۲۴۱ زهر
۲۰۰۰	Savage-Smith	Zahrāwī	۲۴۲ زهراوی (پزشک)
۵۰۰	Yohnstone- Varisco	Zaytūn	۲۴۳ زیتون
۱۰۰۰۰	King-Smsó	Zīdj	۲۴۴ زیج
۶۰۰	Colin	Kammūn	۲۴۵ زیره
۲۰۰	Kohl	Sābūr b. Sahl	۲۴۶ سابور بن سهل (پزشک)
۳۰۰	Dietrich	Sādġ	۲۴۷ ساج (درخت)
۱۰۰۰	Hill	Sā'a	۲۴۸ ساعت
۱۰۰۰	King	Mizwala	۲۴۹ ساعت آفتابی
۲۵۰	King	Sāḳ	۲۵۰ ساق (اصطلاح ریاضی)
۵۰۰	Kruk	Sidr	۲۵۱ سدر
۴۰۰	Milmann	Sirādġ al-Ḳuṭrub	۲۵۲ سراج القطرب (گیاه)
۵۰۰	Viré	Saraṭān	۲۵۳ سرطان (صورت فلکی)
۵۰۰	Shawkat Toorawa	Sikbādġ	۲۵۴ سرکه
۱۰۰۰	Wiedemann	Kuḥl	۲۵۵ سومه (سنگ)
۲۵۰	Krawulsky	Sa'd al-Dawla	۲۵۶ سعدالدوله (پزشک)
۱۵۰	Kunitzsch	Sa'dān	۲۵۷ سعدان (اصطلاح نجومی)
۳۰۰۰	Michean	S'īd b. Biṭriḳ	۲۵۸ سعید بن بطریق (مؤلف پزشکی)
۵۰۰	Endress	Sa'īd b. Ya'ḳūb	۲۵۹ سعید بن یعقوب الدمشقی (پزشک)

تعداد واژه‌ها	نویسنده	معادل در EI^2	عنوان مدخل	
		al-Dimashkī		
۲۰۰۰	Viré	Kalb	سگ (حیوان در نجوم)	۲۶۰
۲۵۰۰	King	Samt	سمت (اصطلاح نجومی)	۲۶۱
۵۰۰	Miller	Samarḳandī	سمرقندی (نویسنده آثار ریاضی و نجومی)	۲۶۲
۵۰۰	Firestone	Samwal	سموئل بن یحیی (ریاضیدان)	۲۶۳
۴۰۰	Viré	Fanak/Farw	سمور	۲۶۴
۵۰۰	Walker-Hill	Sandjāt	سنجه (از اوزان)	۲۶۵
۵۰۰	Pingree	Sind Hind	سند هند	۲۶۶
۸۰۰	Plessner	Ḥadjar	سنگ	۲۶۷
۲۰۰۰	Viré	Ḳaṭa	سنگ‌خوار (پرنده)	۲۶۸
۳۰۰	Johnstone	Sūsan	سوسن	۲۶۹
۴۰۰	Dietrich	Suwaydī	سویدی (پزشک)	۲۷۰
۳۰۰	Schoy	Sahm	سهم (هندسه و نجوم)	۲۷۱
۴۲۰	Dietrich	Tuffāḥ	سیب	۲۷۲
۴۰۰	Davison	Shānī-Zāde	شانی‌زاده (پزشک)	۲۷۳
۱۵۰	Rosenthal	Shahdānadj	شاهدانه	۲۷۴
۷۰۰	ed.	Ḳaml	شپش	۲۷۵
۲۰۰۰	Pellat	Ibil	شتر	۲۷۶
۵۰۰	Wensinck	Sha'bān	شعبان	۲۷۷
۳۵۰	Kunitzsch	Shi'rā	شعری (ستاره پر نور)	۲۷۸
۶۰۰	Viré	Ibn Āvā	شغال	۲۷۹
۲۵۰	De Bruin	Shifā'ī Isfahānī	شفایی اصفهانی (پزشک)	۲۸۰
۹۰۰	Wiedmann	Shafaḳ	شفق	۲۸۱
۱۲۰۰	King	Shakkāziyya	شکازیه (ابزار نجومی)	۲۸۲
۷۰۰	Waines	Sukkar	شکر	۲۸۳
۱۰۰	Viré	Shunḳub	شَنقَب (پرنده)	۲۸۴
۱۵۰	Wensinck	Shawwāl	شوال	۲۸۵
۲۰۰	Dietrich	Shibithth	شوید	۲۸۶

تعداد واژه‌ها	نویسنده	معادل در EI^2	عنوان مدخل
۱۵۰۰	Kindermann	Asad	۲۸۷ شیر (حیوان)
۲۵۰	Schoy-Hogendijk	Shīrāzī	۲۸۸ شیرازی، عبدالملک (ریاضیدان)
۲۰۰	Sellhum	Shayzarī	۲۸۹ شیرزی (ادیب و منجم)
۱۵۰۰	Carboni	Zudjādj	۲۹۰ شیشه
۱۵۰	Dietrich	Şabr	۲۹۱ صبر (گیاه)
۵۰۰	Dietrich	Şadaf	۲۹۲ صدف
۱۵۰	Wensinck	Şafar	۲۹۳ صفر (ماه دوم قمری)
۱۰۰۰	Vernet	Şifr	۲۹۴ صفر (عدد)
۲۵۰	Dietrich	Şamgh	۲۹۵ صمغ
۵۰۰	Dietrich	Şandal	۲۹۶ صندل
۲۰۰	Kahl	Şan'ānī	۲۹۷ صنعانی (گیاه‌شناس)
۵۰۰	Dietrich	Şaydana	۲۹۸ صیدنه/صیدله (داروشناسی)
۹۰۰	King-Fahd	Ṭālī'	۲۹۹ طالع
۱۲۰۰	Baer	Ṭāwūs	۳۰۰ طاووس
۶۰۰	Thomcy	Ṭabarī	۳۰۱ طبری (نویسنده آثار پزشکی)
۱۰۰۰	Lettinck	Ṭabī'iyāt	۳۰۲ طبیعیات
۳۰۰	Pingree- Nonanum Haq	Ṭabī'a	۳۰۳ طبیعت
۱۵۰۰	Ragep	Ṭūsī, Naşīr al-Dīn	۳۰۴ طوسی، نصیرالدین
۱۰۰	Blachère	Babbaghā'	۳۰۵ طوطی
۲۵۰۰	Carskel	'Ādj	۳۰۶ عاج
۳۵۰	Taeschner	'Āshīq	۳۰۷ عاشق، محمد (کیهان‌شناس)
۲۰۰	Levi-Provençal	'Ābbās b. Firnās	۳۰۸ عباس بن فرناس (منجم)
۴۰۰	Stern	'Ābd al-Raḥmān Şūfī	۳۰۹ عبدالرحمن صوفی (منجم)
۱۶۰	ed.	'Ābd al-Salām b. Muḥammad	۳۱۰ عبدالسلام بن محمد (پزشک و منجم)
۵۰	Meyerhof	'Ashshāb	۳۱۱ عشاب
۱۵۰۰	Samsó	'Uṭārid	۳۱۲ عطارد
۵۰	ed.	'Uṭārid b. Muḥammad	۳۱۳ عطارد بن محمد (عالم هیئت)

تعداد واژه‌ها	نویسنده	معادل در EI^2	عنوان مدخل	
۵۰۰	Viré	‘Uḳāb	عقاب	۳۱۴
۴۰۰	Hell	‘Aḳrab	عقرب	۳۱۵
۵۰۰	Rentz	‘Aḳīḳ	عقیق	۳۱۶
۲۰۰	Elgood	‘Alī b. ‘Abbās al- Maḏjūsī	علی بن عباس مجوسی (نویسنده رساله‌های پزشکی)	۳۱۷
۵۵۰	Mittwoch	‘Alī b. ‘Īsa	علی بن عیسی (چشم‌پزشک)	۳۱۸
۳۰۰	Adnan Adivar	‘Alī b. Muḥammad Ḳūshdjī	علی بن محمد قوشچی (ریاضیدان)	۳۱۹
۴۰۰	Mittwoch	‘Ammār al-Mawṣili	عمار موصلی (چشم‌پزشک)	۳۲۰
۶۰۰۰	De Fouchecour Crece Luis	‘Umar Ḳhayām	عمر خیام	۳۲۱
۴۰۰	Dietrich	‘Unnāb	عناب	۳۲۲
۳۰۰	Ruska	‘Ankabūt	عنكبوت	۳۲۳
۴۰۰	Dietrich	‘Ūd	عود (گیاه)	۳۲۴
۴۵۰	Dietrich	Ghāfiḳī	غافقی (چشم‌پزشک)	۳۲۵
۵۵۰۰	ed.	Ghanam	غنم (انواع دام‌ها)	۳۲۶
۲۵۰۰	Walzer	Fārābī	فارابی	۳۲۷
۳۵۰	Suter-Vernet	Farghānī	فرغانی	۳۲۸
۹۰۰	Beg	Faṣṣād, Ḥaḏjdjām	فصّاد (اصطلاح طبی)	۳۲۹
۵۰۰	Viré	Nuḥām	فلامینگو	۳۳۰
۱۵۰۰	Hartner	Falak	فلک	۳۳۱
۵۰۰	Dietrich	Fūdhandj	فودنج	۳۳۲
۲۰۰۰	Ruska-Pellat	Fīl	فیل	۳۳۳
۷۰۰	Ruska-Plessner	Fīrūzadj	فیروزه (سنگ قیمتی)	۳۳۴
۱۵۰۰	Rosenthal	Fīthāghūras	فیثاغورس	۳۳۵
۵۰۰	Pingree	Ḳabīṣī	قیبسی (منجم)	۳۳۶
۵۰۰	Hess	Ḳāt	قات (گیاه)	۳۳۷
۵۰۰۰	King	Ḳibla	قبله (در نجوم)	۳۳۸
۵۵۰	Pellat	Ḳubba	قبة الارض	۳۳۹
۵۰۰	Jaouiche	Ḳarasṭūn	قپان (اسباب توزین)	۳۴۰

تعداد واژه‌ها	نویسنده	معادل در EI^2	عنوان مدخل
۵۰	Brockelmann	Ḳarābīsī	۳۴۱ قرابسی (ریاضیدان)
۴۰۰	Pingree	Ḳirān	۳۴۲ قران (اصطلاح نجومی)
۱۰۰۰	Fald	Ḳur'a	۳۴۳ قرعه
۸۰۰	Ben Yahia	Constantinus Africanus	۳۴۴ قسطنتین آفریقایی
۴۰۰	Hill	Ḳusṭā b. Luḳā	۳۴۵ قسطا بن لوقا (مترجم متون علمی یونانی)
۱۰۰۰	Kunitzsch	Ḳuṭb	۳۴۶ قطب
۱۰۰۰	Wiedemann	Ḳuṭb al-Dīn Shīrāzī	۳۴۷ قطب‌الدین شیرازی (منجم و پزشک)
۵۰۰	King	Ṭāsa	۳۴۸ قطب‌نما
۸۰۰	Wiedemann	Compass	۳۴۹ قطب‌نما
۱۵۰	Dietrich	Ḳaṭrān	۳۵۰ قطران
۵۰۰	Björkman	Ḳaṭ'	۳۵۱ قطع (اصطلاح ریاضی)
۶۰۰	Souissi	Ḳalaṣādī	۳۵۲ قصادی (ریاضیدان)
۶۰۰	Ullmann	Ḳily	۳۵۳ قلیا
۳۰۰	Brockelmann	Ḳalyūbī	۳۵۴ قلیوبی، احمد
۳۰۰۰	ed.	Ḳanāt	۳۵۵ قنات
۴۰۰۰	Boer-Arnaldez	Ḳuwwa	۳۵۶ قوه (نیرو، در پزشکی)
۵۰۰۰	Chaudhuri	Ḳahwa	۳۵۷ قهوه
۵۰۰	Fahd	Ḳiyāfa	۳۵۸ قیافه‌شناسی
۶۰۰	Dietrich	Hindibā'	۳۵۹ کاسنی
۷۰۰	Vernet	Kashānī/Kashī	۳۶۰ کاشانی (منجم و ریاضیدان)
۱۰۰۰	Sellheim	Ḳirṭās	۳۶۱ کاغذ
۹۰۰	Dietrich	Kāfūr	۳۶۲ کافور
۵۰۰۰	Rodinson	Kabid	۳۶۳ کبد
۱۵۰۰	Ullmann	Kibrīt	۳۶۴ کبریت
۲۰۰۰	Viré	Ḥamām	۳۶۵ کبوتر
۴۰۰	Ashtor	Kattān	۳۶۶ کتان
۷۰۰	Vernet	Karadjī	۳۶۷ کرجی (ریاضیدان)
۲۰۰۰	Viré	Nasr	۳۶۸ کرکس
۳۰۰۰	Viré	Karkaddan	۳۶۹ کرگدن

تعداد واژه‌ها	نویسنده	معادل در EI^2	عنوان مدخل	
۱۰۰۰	Wiedemann	Kura	کره (شکل هندسی)	۳۷۰
۵۰۰	Souissi	Kasr	کسر (در ریاضی)	۳۷۱
۱۴۰۰	Wiedemann	Kusūf	کسوف و خسوف	۳۷۲
۴۰۰	Waines	Zabīb	کشمش	۳۷۳
۲۸۰۰	Viré	Dabu'	کفتار	۳۷۴
۶۰۰	Pellata	Ghurāb	کلاغ	۳۷۵
۳۰۰	Pingree	Kamāl al-Dīn Fārsī	کمال‌الدین فارسی (ریاضیدان)	۳۷۶
۴۰۰	Dietrich	Simsim	کنجد	۳۷۷
۳۰۰	Jaouiche	Kūshiyār b. Labān	کوشیار گیلانی	۳۷۸
۴۰۰	Vernet	Kūhī	کوهی (ریاضیدان)	۳۷۹
۵۰۰	Dietrich	Kōhēn al-'Aṭṭār	کوهین عطار (داروشناس)	۳۸۰
۴۰۰	Plessner	Kahrubā	کهربا	۳۸۱
۱۰۰۰	Kunitzsch	Maḍjarra	کهکشان راه شیری	۳۸۲
۱۲۰۰	Hartner	Kayd	کید (ستاره‌ای افسانه‌ای)	۳۸۳
۴۰۰۰	Ullmann	Kīmiyā'	کیمیا	۳۸۴
۸۰۰	Hartner-Ragep	Zuḥal	کیوان	۳۸۵
۲۵۰	Kopf	Baḡar	گاو	۳۸۶
۲۰۰۰	Viré	Djāmūs	گاو میش	۳۸۷
۷۰۰	Marçias	Djişş	گج	۳۸۸
۲۸۰۰	Viré	Sinnawr	گره	۳۸۹
۵۰۰	Dietrich	Djawz	گردو	۳۹۰
۳۰۰۰	Kopf	Dhī'b	گرگ	۳۹۱
۲۵۰	Athar Ali	Gaz	گز (واحد طول)	۳۹۲
۳۰۰	Johnstone	Ward	گل	۳۹۳
۵۰۰	Sanagustin	Mā' al-Ward	گلاب	۳۹۴
۵۰۰	Ashtor	Ḳamḥ	گندم	۳۹۵
۱۰۰۰	Milmann	Kibrīt	گوگرد	۳۹۶
۲۵۰۰	Kruk	Nabāt	گیاه‌شناسی	۳۹۷
۵۰۰	Viré	Sulaḥfā	لاک‌پشت	۳۹۸

تعداد واژه‌ها	نویسنده	معادل در EI^2	عنوان مدخل
۵۰۰	Dietrich	Shakīkat al-Nu‘mān	۳۹۹ لاله
۵۰	Menzel	Lālezārī	۴۰۰ لاله‌زاری، شیخ محمد (گیاه‌شناس)
۵۰۰	Viré	Lamṭ	۴۰۱ لمط (غزال آفریقایی)
۴۵۰	Plessner-Samsó	Mārdīnī	۴۰۲ ماردینی (نام سه ریاضیدان و منجم)
۴۵۰	Dietrich	Māsardjawayh	۴۰۳ ماسرجویه (پزشک)
۵۰۰	Dols	Mālāryā	۴۰۴ مالاریا
۴۵۰	Ruska	Ḥayya	۴۰۵ مار
۳۵۰	Kopf	Dadjādja	۴۰۶ ماکیان
۲۰۰۰	Rodinson	Ḷamar	۴۰۷ ماه
۲۵۰۰	Viré	Samk	۴۰۸ ماهی
۳۰۰	Hartner	Muthallath	۴۰۹ مثلث
۶۰۰	Vernet	Madjriṭī	۴۱۰ مجریطی (ریاضیدان و منجم)
۵۰۰	Plessner	Muḥarram	۴۱۱ محرم
۲۵۰	Jansen	Muḥammad b. Aḥmad al-Iskandarānī	۴۱۲ محمد بن احمد اسکندرانی (پزشک)
۲۵۰	Sesiano	Muḥammad b. ‘Īsā Māhānī	۴۱۳ محمد بن عیسی ماهانی (ریاضیدان و منجم)
۴۰۰	King	Marrākushī	۴۱۴ مراکشی (منجم)
۴۵۰	Dietrich	Mardjān	۴۱۵ مرجان
۲۵۰۰	Samsó	Marṣad	۴۱۶ مرصد (اصطلاح نجومی)
۷۵۰	Yasser Tabbaa	Rukhām	۴۱۷ مرمر
۳۰۰	Dietrich	Dahnadj	۴۱۸ مرمر سبز
۷۰۰	Dietrich	Lu‘lu’	۴۱۹ مروارید
۱۰۰	Ruska	Mirrīkh	۴۲۰ مریخ
۵۰۰	Sanagustin	Mazādj	۴۲۱ مزاج (اصطلاح پزشکی)
۱۰۰۰	Dietrich	Nuhās	۴۲۲ مس
۵۰۰	Dietrich	Masiḥī Djurdjānī	۴۲۳ مسیحی جرجانی
۵۰	Fontaine	Mashāka	۴۲۴ مشاقه (منجم و ریاضیدان)
۵۵۰	Hartner	Mushtarī	۴۲۵ مشتری (سیاره)

تعداد واژه‌ها	نویسنده	معادل در EI^2	عنوان مدخل	
۵۰۰	Dietrich	Misk	مشک	۴۲۶
۱۲۰۰	King	Maṭālī ^۶	مطالع	۴۲۷
۴۰۰	Choneiri	Maṭar	مطر (پزشک و داروشناس)	۴۲۸
۷۰۰	King	Maṭla ^۷	مطلع (اصطلاح نجومی)	۴۲۹
۳۳۰۰۰	Ashtor-Murphly	Ma ^۸ ḍin	معدن	۴۳۰
۱۵۰۰	Rosenthal	Muḳābala	مقابله (اصطلاح نجومی)	۴۳۱
۸۰۰	Sanagustin	Muḳawwiyāt	مقویات (اصطلاح پزشکی)	۴۳۲
۴۰۰	Kopf	Dhubāb	مگس	۴۳۳
۹۰۰	Kopf-Cahen	Djarād	ملخ	۴۳۴
۱۲۰۰	Sabra	Manāẓir	مناظر/علم المناظر	۴۳۵
۱۵۰۰	Kunitzsch	Manāzil	منازل (اصطلاح نجومی)	۴۳۶
۵۰۰	Fahd	Munadjdjim	منجم	۴۳۷
۴۵۰۰	Hartner-Kunitzsch	Minṭaqat al-burūdj	منطقه البروج (اصطلاح نجومی)	۴۳۸
۲۸۰۰	Viré	Fa ^۹ r	موش	۴۳۹
۷۰۰	Viré	Nims	موش صحرايي	۴۴۰
۴۵۰	Dietrich	Mūmiyā ^{۱۰}	مومیاء (شیره معدنی تیره)	۴۴۱
۲۵۰	Johnstone	Yabrūh	مهرگياه	۴۴۲
۴۰۰	Ashtor	Ḳaranful	میخک	۴۴۳
۲۵۰۰	King	Miḳāt	میقات (اصطلاح نجومی)	۴۴۴
۲۵۰۰	King	Mayl	میل (اصطلاح نجومی)	۴۴۵
۸۰۰	Viré	Nārandj	نارنج	۴۴۶
۸۰۰	Hartner-Ragep	Zuhra	ناهید	۴۴۷
۵۰۰	Heine	Nabīdh	نبيد	۴۴۸
۸۰۰۰	Kunitzsch-Knappert	Nudjūm	نجوم	۴۴۹
۳۸۰۰	Fahd	Nudjūm (Aḥkām. al-)	نجوم، احکام	۴۵۰
۱۲۰۰	Viré	Nakhl	نخل	۴۵۱
۴۵۰	ed.	Nardjis	نرگس	۴۵۲
۱۲۰	ed.	Niṣf al-Nahār	نصف النهار	۴۵۳

تعداد واژه‌ها	نویسنده	معادل در EI^2	عنوان مدخل
۴۰۰	Dietrich	Naṭrūn	۴۵۴ نظرون (نام شش نوع بوره)
۴۵۰۰	Ferrier	Naft	۴۵۵ نفت
۶۰۰	Ehrenkreutz	Fiḍḍa	۴۵۶ نقره
۳۰۰۰	Delcambre	Milḥ	۴۵۷ نمک
۲۰۰۰	Boer	Nūr	۴۵۸ نور
۵۰۰	Ruska	Nūshadur	۴۵۹ نوشادر
۲۵۰	Hogendijk	Nayrīzī	۴۶۰ نیریزی (منجم)
۱۲۰۰	Fahd	Nirandj	۴۶۱ نیرنجات (علم)
۲۵۰۰	Berthier	Ḳuṣab al-Sukkar	۴۶۲ نیشکر
۱۵۰	Plessner	Nisān	۴۶۳ نیشان (هفتمین ماه)
۱۰۰۰	Drossart-Lulofs	Niḳūlā'ūs	۴۶۴ نیکولاس دمشقی (گیاه‌شناس)
۲۰۰۰	Panzac	Wabā	۴۶۵ ویا
۳۰۰۰	Sesiano	Wafḳ	۴۶۶ وفق (مربع جادویی)
۱۵۰	Heyd	Hāmūn	۴۶۷ هامون (پزشک)
۷۰۰	Wensinch	Hudhud	۴۶۸ هدهد
۹۰۰	Dietrich	Halīladj	۴۶۹ هلیلاج/هلیله (میوه)
۳۳۰۰	Souissi	'Ilm al-Handasa	۴۷۰ هندسه
۲۵۰۰	Arnaldez	'Ilm al-Hay'a	۴۷۱ هیئت، علم
۱۰۰	Viré	Yāsamin	۴۷۲ یاسمین
۱۵۰۰	Al-Hijjawi al-Qaddumi	Yaḳūt	۴۷۳ یاقوت
۴۰۰	Bosworth	Yada Tash	۴۷۴ یدتش (سنگ‌باران)
۱۵۰۰	Blair-Bloom	Yashm	۴۷۵ یشم
۴۵۰۰	Viré	Fahd	۴۷۶ یوز
۱۵۰	Berthels-Bosworth	Yūsufi	۴۷۷ یوسفی (پزشک)
۴۰۰	Dietrich	Shiḥ	۴۷۸ یونجه

